

rînduri în România — îmi amintesc de o *Simfonie I* de Brahms în urmă cu ani mulți — este un profesionist ale cărui exigențe se îndreaptă predilect spre dinamism și exactitate.

Într-un opus prea cîntat — Concertul de Mendelssohn-Bartholdy, un maestru poate încă să comunice ceva nou, sau în orice caz poate să-l retrăiască cu sinceritate. Mi se pare atributul predominant al versiunii de acum a lui Daniel Podlovschi. Diagrama mărturisirilor avîntate a făcut loc rostirilor prudente, nobile, nu obiective dar nici suprasolicîțind un text și așa dulceag. Daniel Podlovschi îl vede pe Mendelssohn mai mult în latura sa clasicizantă, cu fața ce privea spre trecut, și bine face. Concertul devine atunci o muzică autentică, inspirația se purifică, fraza se înobilează.

Costin CAZABAN

Filarmonica din Brașov—Ilarion Ionescu-Galați

După Filarmonicile din Timișoara, Constanța și Craiova (ale căror concerte au fost recenzate în numărul trecut), seria ansamblurilor din țară invitate pe podiumul Ateneului Român s-a încheiat cu Filarmonica „Gheorghe Dima” din Brașov, aflată sub conducerea lui Ilarion Ionescu-Galați, de 15 ani ca dirijor permanent și de 10 ani ca director.

Programul prezentat de orchestra brașoveană a început cu prima audiție a suitei pentru cor de copii și orchestră *Canti profani* de Sabin Pautza, o replică vocal-instrumentală la lucrarea sa corală anterioară *Ofrandă copiilor lumii*, devenită una din piesele de rezistență din repertoriul corului „Madrigal”. De această dată, Sabin Pautza nu a mai apelat la folclorul copiilor din toată lumea, ci la acela al micilor colindători români, așa cum l-a găsit notat în colecția lui George Breazul. De aci și-a extras el trei colinde — *Maico, maico...*, *Dalbe flori* și *Dinuneașu ziuă bună* — pe care le-a așezat la baza celor trei părți ale suitei, îmbinînd textul cîntat, vorbit, strigat sau șoptit de corul de copii cu un comentariu orchestral de mare simplitate și transparență, dar de un efect sigur, adeseori — mai cu seamă în părțile extreme — și cu o notă de umor. Este evident, aici, că *simplitatea* nu înseamnă *simplism*, ci un mijloc artistic judicios cîntărit, atît pentru a pune în valoare farmecul cu totul aparte al textelor și melodiilor originale ale celor trei colinde profane, cit și pentru a permite corului de copii să se situeze pe primul plan al simbiozei vocal-instrumentale. Compozitorul ajuns la deplina maturitate a evoluției sale artistice (a împlinit 40 de ani cu exact două zile înaintea concertului de la Ateneu), bănățeanul Sabin Pautza, devenit ieșean prin adopțiune și afirmat ca un ferment activ al vieții muzicale a Iașului, confirmă și cu această suită înzestrarea sa de excepție.

Succesul primei audiții bucureștene a suitei *Canti profani* se datorește în primul rînd interpretării de remarcabilă puritate a intonației și de uimitoare perfecțiune în redarea diferitelor nuanțe dinamice și mijloace de expresie a corului de copii „Camerata infantis” din Brașov, pe care inițiatorul său de acum

11 ani, Nicolae Bica — aflat și astăzi la conducerea ansamblului — știe să-l mențină permanent la un nivel exemplar de pregătire profesională, în ciuda fluctuației firești a componenței sale. La pupitrul dirijoral, Ilarion Ionescu-Galați — care a sprijinit de la înființare corul, încadrîndu-l ca unul din colectivele Filarmonicii „Gheorghe Dima” — a urmărit cu consecvență punerea în valoare a vocilor micilor coriști, în dialogul lor cu ansamblul orchestral de tip cvasi-cameral.

După ce pianistul Rudolf Kerer, o mai veche cunoștință a publicului bucureștean, a realizat apoi o versiune de rigoare clasică, deși cu unele libertăți în frazare, a *Concertului nr. 1 în re minor* de Brahms, programul seriei s-a încheiat cu o raritate a stagiunilor noastre muzicale, suita *Hary János* de Zoltán Kodály, care nu s-a mai cîntat la București de cînd Constantin Silvestri a prezentat-o la Filarmonică în urmă cu 28 de ani, iar Emanuel Elenescu a dirijat-o la Radio acum 25 de ani, în timp ce una din părțile suitei, *Intermezzo*, a figurat în programul concertului susținut de Filarmonică sub conducerea lui George Georgescu la Budapesta în 1962, la sărbătorirea lui Kodály cu prilejul împlinirii vârstei de 80 de ani. Extrasă dintr-o operă cu caracter satiric, al cărei erou este un lăudăros devenit personaj de legendă — dar al unei legende imaginate de el însuși —, suita este orchestrată cu o rară măiestrie, constituind un adevărat test pentru virtuozitatea colectivă a tuturor compartimentelor orchestrei, care au cu toate — de la coarde pînă la percuție — ocazia de a se afirma în prim plan. Ceea ce a reușit Ilarion Ionescu-Galați cu această partitură, a constituit o veritabilă demonstrație, un recital orchestral, în cursul căruia — între altele — flautul piccolo se strecura victorios printre *fortissimele* alăturilor, trombonii realizau cele mai comice *glissandi*, tobele răpăiau atacuri înverșunate, în timp ce țambalul (!) își adăuga tradiționalele „țituri” în mijlocul ritmurilor înfocate de „verbunkos” din *Intermezzo*. Prin intensitatea impulsurilor transmise orchestrei, Ilarion Ionescu-Galați a ridicat verva fanfaronardă a acestui Tartarin maghiar la proporțiile fantastice ale aventurilor sale războinice imaginare. Iar orchestra Filarmonicii din Brașov a răspuns prompt indicațiilor dirijorale, trecînd cu brio examenul acestei *stravaganza* atît de precis organizate.

Ionel Pantea—Ferdinand Weiss

Recitalul de lieduri susținut de Ionel Pantea în foaierea Operei Române, cu concursul lui Ferdinand Weiss la pian, a constituit fără îndoială un eveniment al stagiunii camerale bucureștene. Format la școala vieneză a lui Erik Werba — unul din marii profesori de lied și totodată unul din pianiștii acompaniatori preferați de mulți interpreți străluciți ai muzicii vocale de cameră —, Ionel Pantea este astăzi el însuși un maestru, la care pe primul plan se impun — alături de vocea sa admirabilă de bas-bariton, cu un ambitus de dimensiuni neobișnuite — inteligența, rafinamentul, gustul artistic impecabil. A dovedit-o din plin acest recital, începînd chiar cu modul de alcătuire a programului.

Din creația lui Schubert, Ionel Pantea a ales 9 liederuri pe versuri de Goethe, 9 din cele peste 70 compuse pe texte goetheene, în majoritatea la vârsta de 18 ani, 9 autentice capodopere, evocând ambianțe și sentimente de o mare diversitate: dramaticele *Gesänge des Harfners* (Cintecel harpistului) — printre care *Wer nie sein Brot mit Tränen ass* (Cine nu a mâncat niciodată pâinea cu lacrimi), pus pe muzică mai târziu și de Schumann —, insinuantul *Der Fischer* (Pescarul), apoi *Meeres Stille* (Liniștea mării), cu atmosfera sa de încremenire, de liniște totală, marcată prin acordurile prelungi ale pianului, melancolicul *Wanderes Nachtlied* (Cintecul nocturn al drumețului), delicatul *Schäfers Klagelied* (Cintecul de jale al păstorului) și celebrul *Heidenröslein* (Trandafirul de câmp), devenit aproape un cântec popular. În toate aceste liederuri, Ionel Pantea a demonstrat dimensiunile artei sale, o artă țesută din finețe și tact, valorificând nenumăratele nuanțe intermediare posibile între *piano* și *pianissimo*. Dar apoi, brusc, odată cu *Der Erlkönig* (Craiul ieilor), am pătruns în plină dramă, o dramă cu patru personaje distincte — povestitorul, tatăl, copilul, craiul ieilor — conturate cu o uimitoare capacitate de portretizare muzicală.

În partea a doua a seriei, Ionel Pantea a realizat o sugestivă incursiune în lumea liederurilor lui Hugo Wolf, începând cu ultimele creații ale compozitorului, cele trei *Michelangelo-Lieder* (Lieder pe versuri de Michelangelo), dominate de pesimism, pe alocuri chiar de tragism. Trecând prin conductul melodic de fericită inspirație din *Verschwiegene Liebe* (Dragostea nemărturisită), pe versuri de Eichendorff, prin lirică eroică din *Gesang Weylas* (Cintecul Weylei) și *Verborgenheit* (În taină), ambele după Mörike, prin îndrăznelile cromatice din *Biterolf* după Scheffel, Ionel Pantea și-a încheiat recitalul cu bijuteria de umor burlăsc, care este liederul *Abschied* (Rămas bun), tot după Mörike. Primul vers indică de îndată că vor urma împliniri ciudate: *Unangeklopft ein Herr tritt abends bei mir ein* (Fără să bată la ușă, un domn intră seara la mine). Domnul este un critic, care și-a îngăduit să publice unele aprecieri negative la adresa poetului, drept care acesta îl dă pe ușă afară. Desfășurată pe fundalul pianistic al unui vals vienez cu inflexiuni satirice, sceneta aceasta i-a prilejuit lui Ionel Pantea o creație de excepție, cu punerea în valoare a fiecărui cuvânt prin intonație vocală, mimică și gest, demonstrând reale virtuți actricești. O splendidă interpretare a popularei *Serenade* de Schubert, acordată ca „bis“, i-a permis apoi să se întoarcă la arta sa de mare subtilitate, făcută parcă pentru intimitatea unei săli de mici dimensiuni, cum este foaierea Operei.

Să mai adăugăm că acompaniamentul pianistic al lui Ferdinand Weiss s-a ridicat la același înalt nivel al interpretării vocale. În execuția cuplului Pantea-Weiss, frazele muzicale ale celor doi parteneri se întregesc, căpătând adeseori valențe vocale la pian și instrumentale la voce. Apariția lor în acest recital a reprezentat de aceea un veritabil regal artistic.

Tot cu Ferdinand Weiss la pian a apărut, într-un recital la Muzeul de Artă, violonistul Andrei Agoston, solist cu o vie activitate în țară și străinătate, profesor de vioară la Conservatorul „Gheorghe Dima“ din Cluj-Napoca, concertmaestru al orchestrei de cameră fără dirijor „Pro Musica“ și vioară primă într-un excelent cvartet de coarde.

Pentru începutul recitalului, Andrei Agoston a ales *Sonata nr. 24 în Do major KV 296* de Mozart, prima sonată mozartiană de vioară purtând mențiunea „pentru clavecin sau pianoforte și vioară“. Reține atenția aci indicația *sau pianoforte*, dovadă că în perioada compunerii acestei sonate (1778), pianul începe să se impună în locul clavecinului, dar mai ales așezarea viorii în titlu după instrumentul cu clape, deoarece vioara era considerată acompaniatoarea pianului, nu invers. De fapt, *Sonata în Do major* marchează abia momentul începerii emancipării viorii ca instrument concertant independent în dialogul ei cu pianul. Înțelegând poziția istorică a acestei sonate într-o perioadă de tranziție, Andrei Agoston nu a încercat să așeze vioara în prim plan, interpretarea sa nefiind caracterizată prin niciun fel de febră „virtuoasă“, ci doar printr-o aleasă muzicalitate, iar în partea a doua, *Andante sostenuto*, printr-o frazare și un *legato* fără nici o concesie făcută facilităților viorii. Cît despre Ferdinand Weiss, chiar cînd rolul lui se reduce la simple acorduri, el a „luat cuvîntul“ cu o autoritate indiscutabilă.

A urmat *Sonatina în Re major op. 137 nr. 1*, una din cele trei lucrări de acest fel (în *Re major, la minor, sol minor*) compuse de Schubert — el însuși un bun violonist — în 1816, la 19 ani. Scrisă simplu, fără dificultăți tehnice, sonatina pretinde doar o interpretare pătrunsă de farmecul specific schubertian. Ceea ce Andrei Agoston și Ferdinand Weiss au știut să imprime cu prisosință lucrării.

Apoi, Andrei Agoston s-a lansat într-una din cele mai pretențioase pagini ale întregii literaturi violonistice: *Ciacona din Partita nr. 2 pentru vioară solo în re minor BWV 1004*, neuitată în interpretarea lui George Enescu, care dădea impresia desfășurării unei improvizații geniale, demonstrînd totodată existența unei necesități logice suverane. Depășind cu totală siguranță dificultățile tehnice considerabile ale lucrării, Agoston a mers întrucîtva și el pe această cale, dar creînd un edificiu deopotrivă intelectual și pasional, căci în interpretarea lui, variațiunile *Ciaconei* au căpătat o căldură și o forță de expresie anticipînd violonistica romantică.

Dificultățile tehnice aveau să cunoască însă o nouă creștere sensibilă în ultima lucrare a programului, *Sonata nr. 1 în fa minor op. 80*, în patru părți, de Prokofiev, compusă în 1946 și dedicată lui David Oistrach, care a și prezentat-o în primă audiție. În special părțile rapide — a 2-a, *Allegro brusco* și a 4-a, *Allegroissimo* — ridică în fața viorii, dar și a pianului, sarcini tehnice de înaltă virtuozitate, pe care Agoston și Weiss le-au rezolvat cu deplină de-